

STORT FALD I BESKÆFTIGELSEN FOR DE 25-34-ÅRIGE SIDEN 2005 – REFORMER AF SU OG DIMITTENDSATS KAN LØFTE BESKÆFTIGELSEN MED MINDST 10.000

15-02-2021

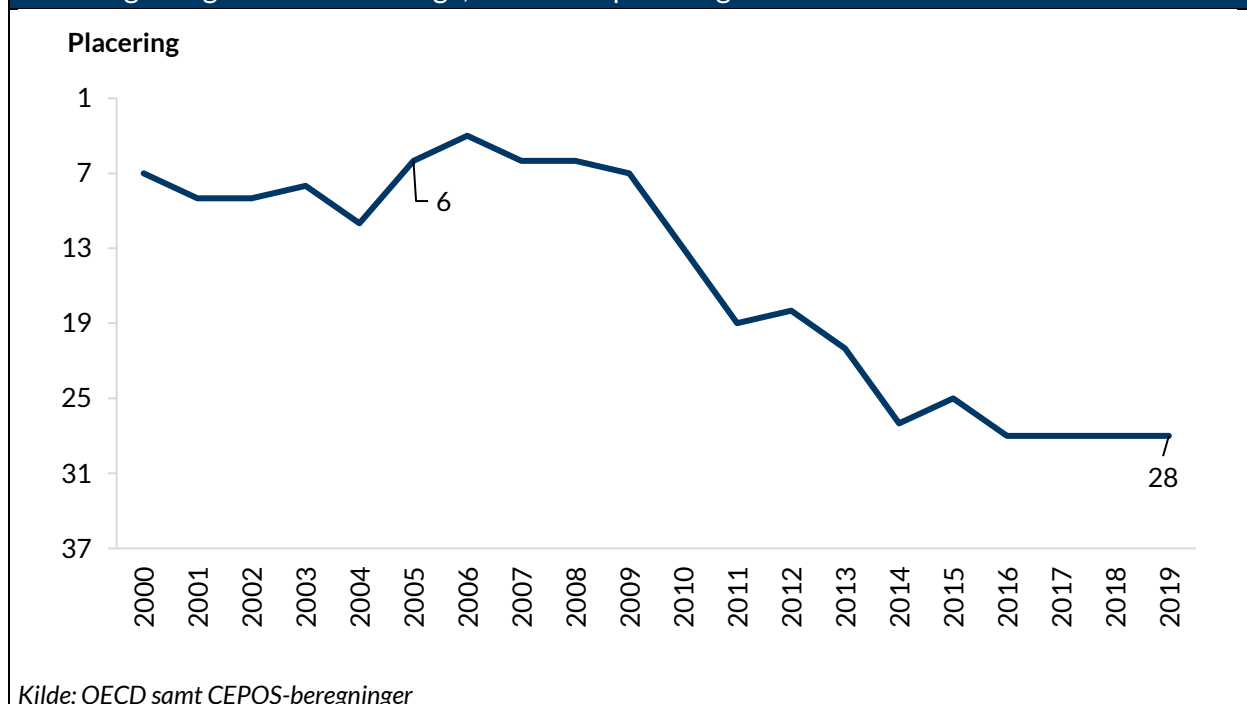
AF CHEFØKONOM MADS LUNDBY HANSEN (21 23 79 52) OG CHEFKONSULENT JØRGEN SLOTH

RESUMÉ

Statsminister Mette Frederiksen har bebudet, at hun vil øge den strukturelle beskæftigelse med 10.450 personer. Et oplagt fokusområde er at fremme beskæftigelsen blandt de unge.

- Beskæftigelsesgraden for de 25-34-årige er siden 2005 faldet fra ca. 82 pct. til 77 pct.
- I 2005 havde Danmark den 6. højeste beskæftigelsesgrad i OECD. Nu er vi nr. 28
- Hvis beskæftigelsesgraden var blevet fastholdt på 2005-niveau, ville der i 2019 have været 37.000 flere 25-34-årige i beskæftigelse.
- Beskæftigelsen kan løftes ved at reducere dimittend-dagpengene fra ca. 14.000 til ca. 8.500 kr. og ved at reducere SU'en med 10 pct.
- Ingen andre lande i verden har dimittend-dagpenge, og den danske SU er dobbelt så høj som i Sverige, Norge og Finland

Beskæftigelsesgrad for 25-34-årige, Danmarks placering blandt de 37 OECD-lande

Statsminister Mette Frederiksen har bebudet, at hun vil øge den strukturelle beskæftigelse med 10.450 personer. Hvis hun leverer, går hendes reform-konto i nul. Regeringen har nemlig siden den tiltrådte i juni 2019 reduceret beskæftigelsen med 10.450 personer pga. Arne-pensionen og 34 skattestigninger. Det skal der nu kompenseres for, har statsministeren meddelt.

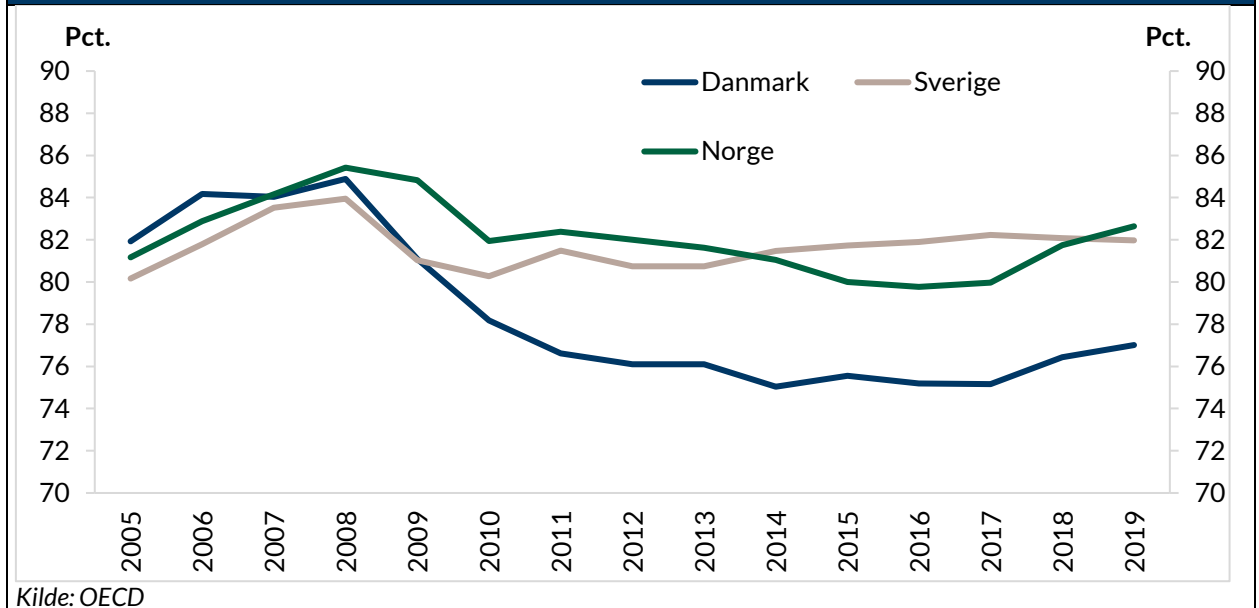
Et oplagt fokusområde er at fremme beskæftigelsen blandt de unge. Beskæftigelsesgraden for de 25-34-årige var i 2005 på 81,9 pct., mens den i 2019 var 77,0 pct. Nedgangen betyder, at Danmark er gået fra i 2005 at have den 6. højeste beskæftigelsesgrad blandt OECD-landene til en placering som nr. 28 ud af 37 lande i 2019, jf. figur 1.

Figur 1. Beskæftigelsesgrad for 25-34-årige, Danmarks placering blandt de 37 OECD-lande

Ser man på vores to skandinaviske nabolande, Norge og Sverige, er beskæftigelsesgraden for de 25-34-årige i 2019 omtrent på samme niveau som i 2005. Derimod er beskæftigelsen for de 25-34-årige i Danmark faldet mærkbart fra 81,9 pct. i 2005 til 77,0 pct. i 2019, jf. figur 2. Hvis beskæftigelsesgraden var blevet fastholdt på 81,9 pct. i Danmark, ville der i 2019 være 37.000 flere 25-34-årige i beskæftigelse.

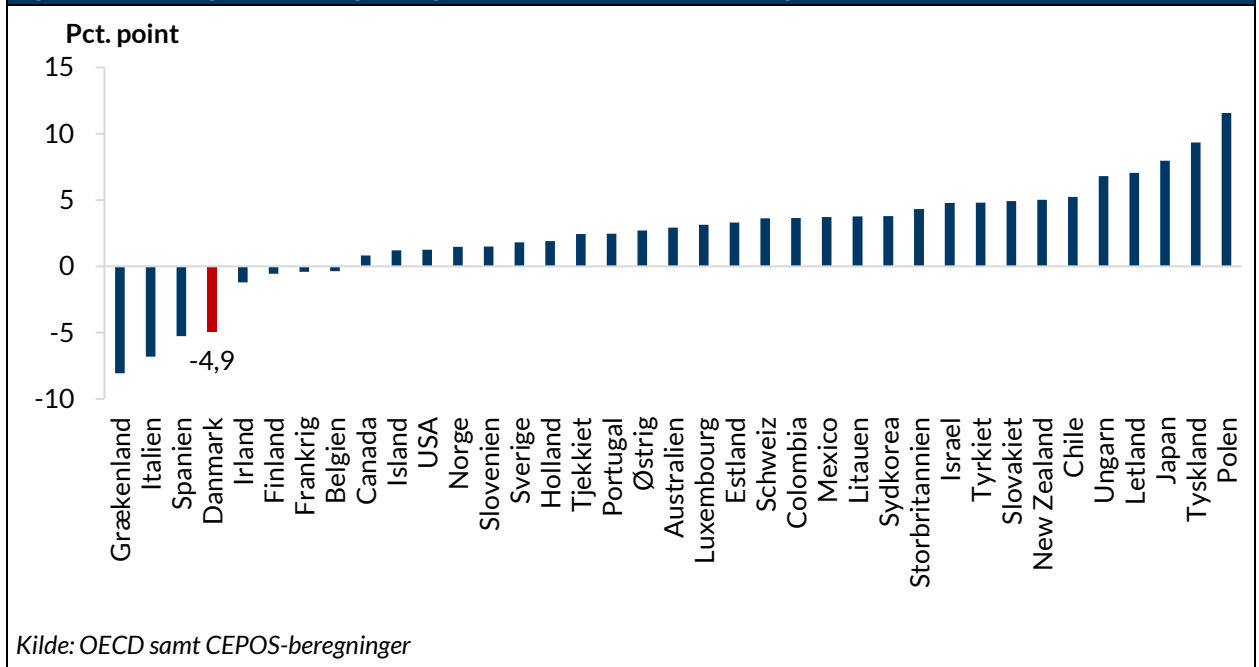
Figur 2. Beskæftigelsesgrad for 25-34-årige, skandinaviske lande

KUN GRÆKENLAND, ITALIEN OG SPANIEN HAR HAFT STØRRE REDUKTION I BESKÆFTIGELSEN FOR 25-34-ÅRIGE

Reduktionen i beskæftigelsen for 25-34-årige er på 4,9 pct. point i Danmark (fra 81,9 pct. i 2005 til 77,0 pct. i 2019). Det overgås kun af Grækenland, Italien og Spanien, jf. figur 3.

Figur 3. Ændring i beskæftigelsesgrad, 2005-2019, 25-34-årige, OECD-lande

En af årsagerne til nedgangen i de 25-34-åriges beskæftigelsesgrad siden 2005 er, at 114.000 flere er på SU. De unge er dog meget lang tid om at færdiggøre deres uddannelse. Unge universitetsstuderende bruger i gennemsnit 4-5 år mere end, hvis de var gået den lige vej fra folkeskole til afsluttet kandidatuddannelse¹. Man skal ikke nødvendigvis gå den lige vej gennem uddannelsessystemet. Det er i sidste ende et personligt valg. Men i dag belønner staten langsommelighed i uddannelsessystemet. Det sker fx gennem 1 års ekstra SU ud over den normerede studietid. Samtidig straffes hurtig færdiggørelse på universiteterne med en høj marginalskat på 67 pct. inkl. afgifter for topskatteydere. Endvidere er der en meget lukrativ dagpengeordning for nyuddannede, hvor satsen er på 13.800 kr. om måneden. Det mindsker tilskyndelsen for nyuddannede til hurtigt at finde job. Ingen andre lande i verden har en dimittendsats.

REFORMFORSLAG

Lavere dimittendsats for nyuddannede akademikere

I dag kan en nyuddannet gå direkte fra skolebænken til ledighed og få dimittendsatsen på 13.800 kr. om måneden. 30 ud af 100 nyuddannede akademikere på dimittend-dagpenge². Dimittend-dagpengene indebærer desuden en markant indkomstfremgang fra tiden på SU (6.300 kr.)

Dertil kommer, at der er ikke tale om en forsikringsordning, da det ikke er tab af arbejde, som udløser dagpengene. Desuden er der ikke noget krav om, at studerende skal optjene retten til dagpenge ved at arbejde og betale kontingent, før de modtager dagpenge.

Der er mange ledige job at få for nyuddannede, også under den nuværende Corona-krise. Ifølge Beskæftigelsesministeriet er der faktisk flere opslåede stillinger på nuværende tidspunkt sammenlignet med de seneste 5 år³. Samtidig betyder de høje dimittend-satser formentlig, at mange nyuddannede er relativt kræsne ift. at søge job langt væk fra deres nuværende bopæl.

Reduceres dimittend-satsen for ikke-forsørgere under 30 år til kontanthjælpsniveau (7.500 kr.), vil beskæftigelsen stige med 8.700 personer [ifølge Finansministeriet](#). Det vil desuden give 2,6 mia. kr. ekstra i statskassen.

Lavere SU

Danmark har den højeste SU i verden. Den er dobbelt så høj som Sverige, Finland og Norge⁴. Desuden kan man få SU til et år ekstra i forhold til den normerede tid. Derudover kan studerende se frem til pæne indkomster, når de bliver færdiguddannede.

---

¹ Ifølge en [AE/DI-rapport](#) fra 2013 er der i gns. 5 års forsinkelse i uddannelsessystemet. Siden er der gennemført en fremdriftsreform, og ifølge [DEA](#) er de unge nu omkring 1 år hurtigere færdig med deres kandidatuddannelse.

² Kilde: "[Næsten hver 3. nyuddannede akademiker er ledig](#)", CEPOS-notat, november 2019

³ Se fx figur 5.2 [her](#) fra Beskæftigelsesministeriets overvågning af arbejdsmarkedet under Corona

⁴ Kilde: "[Danmark har dobbelt så høj SU som Sverige, Finland og Norge](#)", CEPOS-notat, juni 2016

Hvis SU'en reduceres med 20 pct., og det ekstra SU-år fjernes, vil beskæftigelsen stige med 9.300 [ifølge Finansministeriet](#), dels fordi de unge vil blive hurtigere færdig med studierne, og dels fordi den lavere SU vil tilskynde flere unge til at tage et job ved siden af studierne. Evt. kan man øge lånemulighederne, så unge har mulighed for at opretholde levestandarden under studierne, men så det i højere grad sker for egne penge frem for på skatteydernes regning.

Produktivitetskommissionen kom frem til at "Fordelene ved gratis videregående uddannelse og høj SU er små". Endvidere konkludere de, at "SU koster 20 mia. kr. årligt, og meget tyder på, at høj SU kun i meget begrænset omfang har bidraget til at give flere en uddannelse, mindsket social ulighed eller sikret, at unge ikke tager erhvervsarbejde ved siden af studierne." Produktivitetskommissionen fandt, at selv en halvering af SU-stipendiet kun vil reducere optaget på de videregående uddannelser med 5 pct.⁵

Samlet reformpakke der løfter beskæftigelsen med 10.500

Skal man opfylde Mette Frederiksens mål om at øge beskæftigelsen med 10.500 personer ved en kombination af lavere SU og lavere dimittendsats, kan det gøres ved at reducere SU'en med 10 pct. samt ved at sænke dimittendsatsen fra 13.800 kr. til 8.300 kr., jf. tabel 1, baseret på Finansministeriets regnemetode:

Tabel 1. Effekt af beskæftigelsen af reformer af SU og dimittend-dagpenge	
	Beskæftigelse
SU reduceret med 10 pct.	3.250
Dimittendsats reduceres med 40 pct. (fra 13.800 kr. til 8.300 kr.)	7.700
I alt	10.950
Kilde: Finansministeriets svar på Beskæftigelsesudvalgets spørgsmål nr. 91 (Alm. del) af 10. november 2020 samt CEPOS-beregninger	

FLERE INDVANDRERE ER IKKE HOVEDÅRSAGEN TIL DEN LAVERE BESKÆFTIGELSE

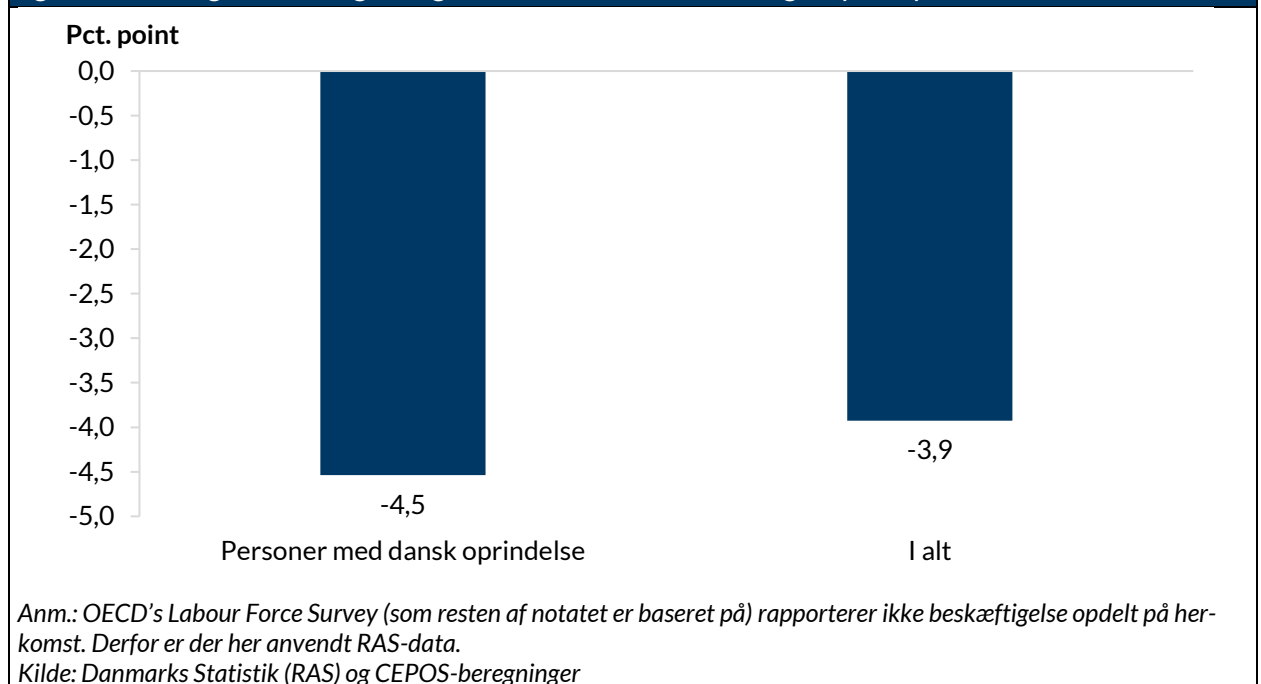
Både AE-Rådet og vismændene peger på flere indvandrere og efterkommere som en forklaring på, at beskæftigelsesgraden er faldet for de 25-34-årige⁶.

Der er korrekt, at der er kommet flere indvandrere og efterkommere blandt de 25-34-årige siden 2005. Men selv hvis man kun ser på personer med dansk oprindelse, er beskæftigelsesgraden faldet mere, end hvis man ser på alle 25-34-årige, jf. figur 4. Flere indvandrere er ikke hovedårsagen til den lavere beskæftigelse.

⁵ Kilde: Produktivitetskommissionen, analyserapport 4, "Uddannelse og innovation", 2014

⁶ Kilde: "Jobdyk blandt unge får Danmark til at styrtdykke fra nummer 6 til 28 i OECD - nedtur koster 37.000 job", Børsen d. 10. februar 2021

Figur 4. Ændring i beskæftigelsesgrad, 2005-2019, 25-34-årige, opdelt på herkomst

Denne analyse er en del af "Projekt 3%." Projektet har til formål at identificere reformer, der kan hæve den økonomiske vækst i Danmark til 3 pct. årligt de næste ti år. Projektet er støttet af Kraks Fond og af Novo Nordisk Fonden. (NNF20SA0066299)